
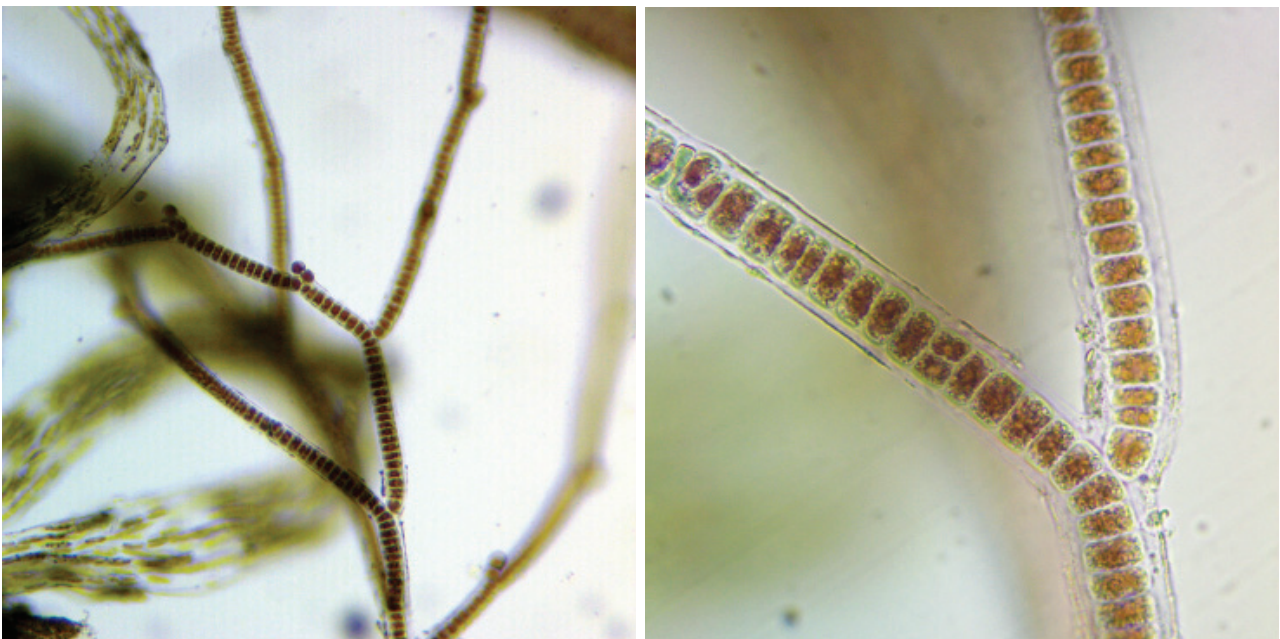
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

Beste SWG-ers, als jullie dit verslag lezen is er al weer een nieuw jaar begonnen, en ik hoop voor allemaal een gezond en voorspoedig jaar waarin jullie weer vaak naar het strand kunnen. En een jaar waarin jullie weer vaak waarnemingen gaan opsturen naar mij. Dit verslag, met alleen meldingen uit 2019 (op een paar na), kwam tot stand door meldingen van Rob Dekker, Gerhard Cadée, Wim Loning, Jurgen Memelink, Trudy Kühne (strandwacht Petten), Wilbert Kerkhof, Boet van Heugten, Joop Verkuil, André Staal, Jan de Quaasteniet, Hans De Blauwe, Nanda van den Berg, Mariska van Dam, Erik Speksnijder, Peter Huwae, Kees Peeters, Frank Perk / Strandwacht IJmuiden, Strandwacht Neeltje Jans, Peter Moerdijk, Linda Keesman, Henk Witte en mijzelf. Ook wat duikwaarnemingen van Stefan Verheyen, Valentin Engelbos, Lucas Verboom en Patrick Van Moer.

WIEREN

Onlangs kreeg ik van Frank Perk een aantal waarnemingslijsten van de Strandwacht IJmuiden toegestuurd. Op een wat oudere lijst van 07-10-2018 stonden een paar leuke wiertjes zoals rood horentjeswier *Ceramium virgatum* met daarop de soorten *Stylonema alsidii* (fig. 1) en *Erythrotrichia carnea*. Verder meldde Frank puntig korstmoswier *Caulacanthus okamurae*, bruin

Figuur 1. Het roodwier *Stylonema alsidii* met rechts goed zichtbaar de typische gelatineuze matrix waarin de 35-50 µm brede celdraden liggen (foto's: Frank Perk).

pluchewier *Herponema velutinum*, donker buiswier *Vertebrata fucoïdes* en *Ulva prolifera*. Op de lijst van 12-10-19 stond o.a. druifwier *Gastroclonium ovatum*. Rob Dekker meldde op 13-10, bij paal 11 op Texel, op het voetje van een aangespoelde bos riemwier *Himanthalia elongata*, een bosje peperwier *Laurencia pinnatifida*. Op 10-12 meldde Rob een tak hauwwier *Halidrys siliquosa*, ook in de buurt van paal 11. Ook de Strandwacht Neeltje Jans stuurt met regelmaat een waarnemingslijst op. Op de lijst van 21-11 staan o.a. stijf priemwier *Agardhiella subulata* en slijmerige drakentong *Grateloupia turuturu*.

WEEKDIEREN

Linda Keesman was in mei een weekje in Zeeland. Op 25 mei was ze bij Domburg en nam daar wat gruis mee van het strand. Hierin vond ze o.a. 39x geplooidde rotsboorder *Saxicavella jeffreysi*, 1x dubbeltjesschelp *Lucinoma divaricata*, 1x kleine astarte *Goodallia triangularis*, 106x melkwitte arkschelp *Striarca lactea* (14x doublet), veel oubliehorentjes *Retusa obtusa* en melkwitte traliedrijfhorentjes *Alvania lactea*, 56x witte wenteltrap *Epitonium clathratulum*, 3x asgrouwe tolhoren *Gibbula cineraria*, 8x scheefhoren *Lacuna vincta*, 2x kleine fuikhoren *Nassarius pygmaeus*, 1x *Nassarius* aff. *goreensis* en 1x *Potamides tricinctus*.

André Staal verzamelde op 21-06 bij paal 18 op Ameland een paar liter gruis en haalde daar o.a. de volgende soorten uit: 1x dubbeltjesschelp *Lucinoma divaricata*, 16x trapgevel *Propebela turricula*, 1x purperslak *Nucella lapillus* en 2x muizenkeutel *Bittium reticulatum*.

Een beschadigde klep van een gewone paardenmossel *Modiolus modiolus* werd op 24-08 gevonden door Rob Dekker en Gerhard Cadée bij paal 11 op Texel. Onder een grote bos riemwier *Himanthalia elongata* vond Henk Witte, op 12-11 bij Bergen aan Zee, een ruwe schaalhoren *Patella ulyssiponensis*. Op 08-12 was Wilbert Kerkhof bij IJmuiden op het stukje strand tussen de jachthaven en de sluis. In het zand van dit stukje opgespoten strand zijn vaak leuke dingen te vinden, en ook nu vond hij daar 8x artemisschelp *Dosinia exoleta* (fig. 2: rechts), 2x marmerschelp *Glycymeris glycymeris* (fig. 2: links) en 2x wijde mantel *Aequipecten opercularis* (fig. 2: midden). Een soort die je op het Hollandse strand niet vaak tegenkomt, is het groot tafelmesheft *Ensis siliqua*. Wilbert vond een beschadigd doublet bij Huisduinen op 23-12 (fig. 3). Hij vond op 24-12, tussen Egmond en Castricum, een klep van de gedoornde hartschelp *Acanthocardia echinata* en op 26-12 bij Groet

Figuur 2. Marmerschelp (2x, links), wijde mantel (2x, midden) en artemisschelp (8x, rechts) (foto: Wilbert Kerkhof).

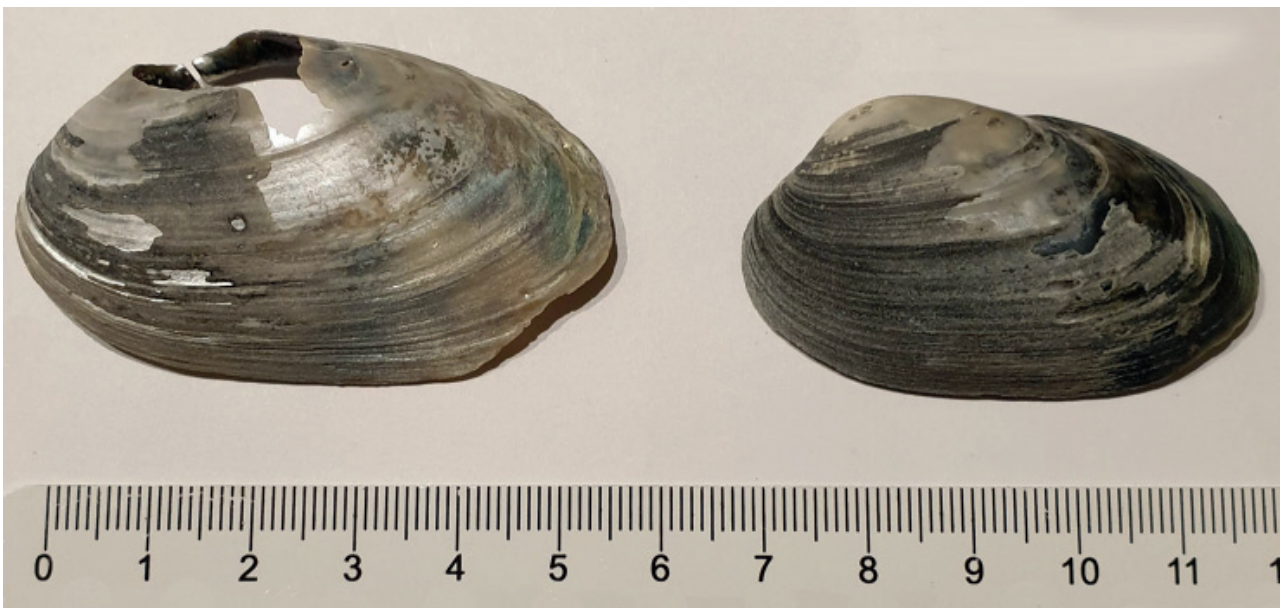
een gave klep van de geruite tapijtschelp *Ruditapes decussatus*. Op 27-12 was hij op de 2e Maasvlakte, waar hij 12x grote astarte *Astarte borealis*, 5x korfschelp *Corbula gibba*, 1x dichtgestreepte artemisschelp *Dosinia lupinus lincta* en 1x geplooide zonnenschelp *Gari fervensis* verzamelde.

Peter Moerdijk vond op het Noordzeestrand bij Neeltje Jans op 24-11 maar liefst 24 doubletten van de grote zwaardschede *Ensis magnus*. En op 01-12 ontdekte hij onder een steen in de getijdepoel aldaar een levend juveniel exemplaar van de wijde mantel *Aequipecten opercularis*.

Figuur 3. Groot tafelmesheft *Ensis siliqua* (foto: Wilbert Kerkhof).

Van Kees Peeters kreeg ik een lijstje met waarnemingen die hij deed op 22-12 bij Langevelderslag. Naast de altijd aanwezige oude kokkels *Cerastoderma edule* en strandschelpen *Spisula's* lagen er veel doubletten van de Amerikaanse zwaardschede *Ensis leei*, otterschelp *Lutraria lutraria*, tapijtschelp *Venerupis senegalensis* en Amerikaanse boormossel *Petricola pholadiformis*. Ook lagen er exemplaren van de grote tepelhoorn *Euspira catena*, bedekt met zeepokken en daarop weer muiltjes *Crepidula fornicata*. Verder lagen er o.a. nog kleppen van de grote strandschelp *Macra stultorum*, ruwe boormossel *Zirfaea crispata* en Noorse hartschelp *Laevicardium crassum*. De leukste waarnemingen voor Kees waren die van een afgeknotte gaper *Mya truncata*, een gedoornde hartschelp *Acanthocardia echinata* en twee stroommossels *Unio crassus* (fig. 4). Twee weken eerder (08-12) vond Kees, op hetzelfde strand, nog een groot exemplaar van een gewone schaalhoren *Patella vulgata*.

Figuur 4. Stroommossels *Unio crassus* (foto: Kees Peeters).

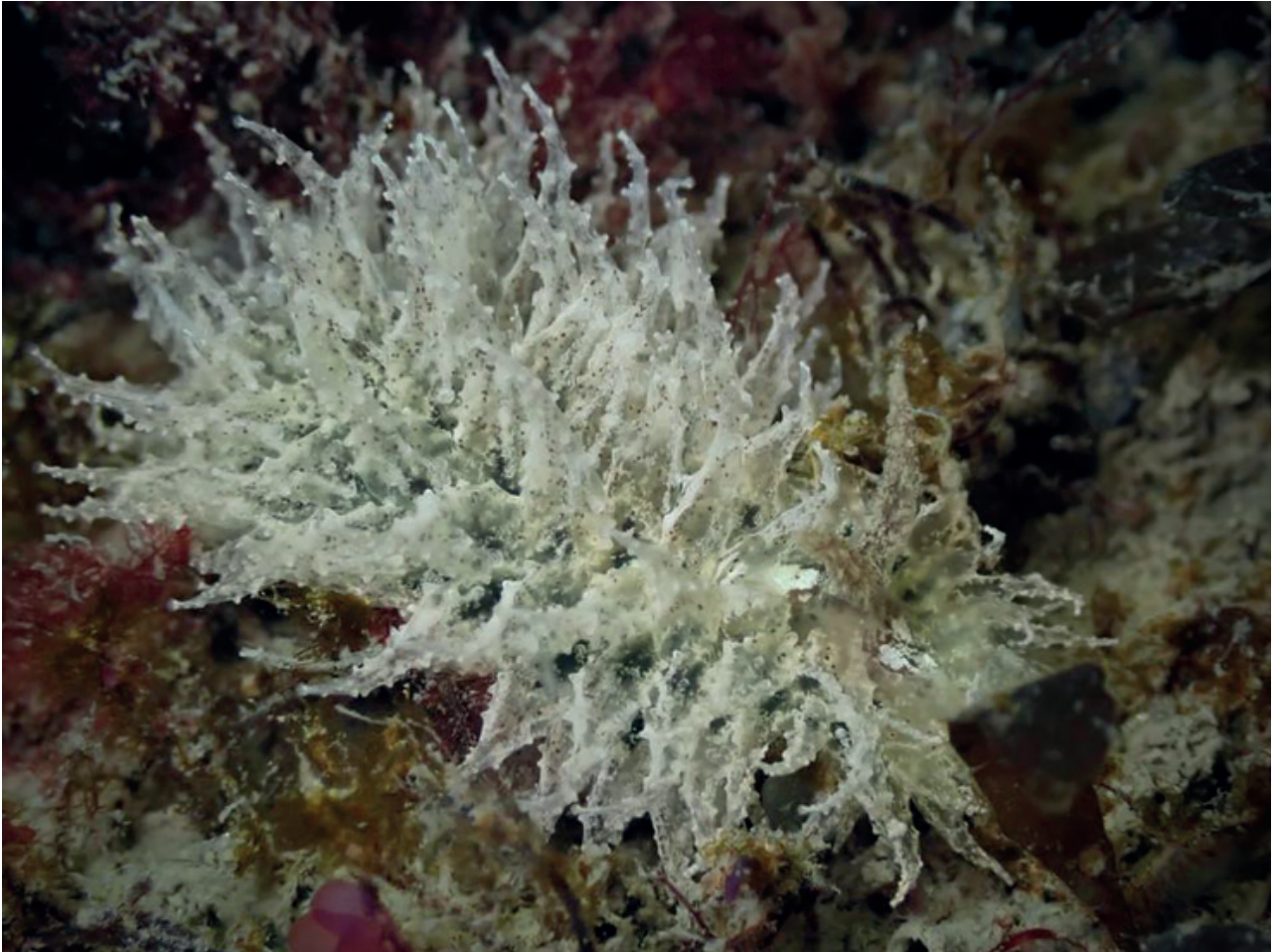
Dan de duikwaarnemingen. Op 08-09 werd de gestippelde mosdierslak *Thecacera pennigera* gezien bij de locatie 'De Vuilbak' door Patrick Van Moer (fig. 5) en Stefan Verheyen. Valentin Engelbos meldde deze soort in de Oosterschelde op 22-09. Op dezelfde dag en locatie ziet Lucas Verboom zag daar de vijfbandige knotsslak *Trinchesia cuanensis*. Valentin Engelbos zag op 22-9 bij Wissenkerke op 25 m diep de roodgevlekte kroonslak *Doto Coronata* (fig. 6). Op 05-11 kreeg Stefan Verheyen en wrattig tipje *Janolus hyalinus* voor zijn camera lens bij 'De Vuilbak' (fig. 7).

Figuur 5. Gestippelde mosdierslak *Thecacera pennigera* (foto: Patrick Van Moer).

Figuur 6. Roodgevlakte kroonslak *Doto coronata* (foto: Valentin Engelbos).

Figuur 7. wrattig tipje *Janolus hyalinus* (foto: Stefan Verheyen).

WORMEN

Tijdens de strandwacht van 21-11 op het strand van Neeltje Jans werd een aantal kokers gevonden van de pauwkokerworm *Sabella pavonina* en tientallen kokers van de schelpkokerworm *Lanice conchilega*.

Van de *Lanice conchilega* worden er door de strandwacht van IJmuiden ook altijd flinke hoeveelheden gemeld. Bij laag water komt er een heel veld bloot te liggen in de eblijn (vlakbij de Pier) en de vraag was altijd: zijn dit levende exemplaren of dode lege kokers die nog in de grond zitten? Dit werd duidelijk op 4-8, toen Alie Postma en Frank Perk een zilvermeeuw *Larus argentatus* zagen die een worm verschalkte (fig. 8).

Op het lijstje van Rob Dekker stond op 23-11 de Franse tap (zwarte wadpier) *Arenicola defodiens*. Niet de worm zelf, maar het uitwerpselhoopje dat afwijkt van het uitwerpselhoopje van de wadpier *Arenicola marina*. Ik had ook nog een wat oudere melding liggen van *A. defodiens* van Kees Peeters. Hij zag begin 2019 een paar levende exemplaren op het strand van Terschelling (fig. 9).

Figuur 8. Zilvermeeuw verorbert schelpkokerworm (foto: Alie Postma).

Figuur 9. De Franse tap of zwarte zeepier (foto: Kees Peeters).

MOSDIERTJES

Rob Dekker was op 07-09 bij Camperduin op het strand en vond daar op riemwiervoetjes de mosdiertjes bloedrood plooimosdiertje *Watersipora subatra* en *Celleporina caliciformis (hassallii)*. Deze laatste soort vond Rob een dag later, op 08-09, ook toen hij samen met Wim Loning een strandwacht liep op Texel. Ook daar lag die dag, tussen paal 10 en 12, veel riemwier *Himanthalia elongata* waarop ze ook nog de volgende soorten vonden: *Escharoides coccinea*, *Callopora lineata* en het harig mosdiertje *Electra pilosa*. Op 21-09 vond Rob ook een riemwiervoetje met daarop het koehoorn mosdiertje *Scruparia chelata* en *Cryptosula pallasiana*. Een soort die meestal alleen te vinden is op hydroïden is *Alcyonidium hydrocoalitum*. Rob vond deze soort op een bosje *Obelia bidentata* bij paal 11 op Texel op 13-10. Op hetzelfde bosje zat ook het overwoekerend mosdiertje *Alcyonidium parasiticum*.

Jurgen Memelink verzamelde tijdens de herfstvakantie op Vlieland ook een aantal riemwiervoetjes met mosdiertjes. Hij meldde de soorten *Callopora*

lineata, *Celleporella hyalina*, *Celleporina caliciformis*, *Haplopoma graniferum*, *Microporella ciliata*, *Flastrellida hispida* en bloedrood plooimosdiertje *Water-sipora subatra*. Ikzelf vond op 17-12 bij Egmond aan Zee een bos riemwier met een voetje waarop een aantal van de bovenstaande soorten zaten, maar ook nog de niet zo vaak gemelde soort *Haplopoma impressum*.

Via Frank Perk kreeg ik een melding binnen van Jan de Quaasteniet, die een vraag had over een mosdiertje dat hij gevonden had op 02-12 bij de uitwatering van de kerncentrale bij Borssele. De vraag werd doorgespeeld aan Hans De Blauwe en hij kwam op de soort *Biflustra grandicella* (fig. 9).

Figuur 9. *Biflustra grandicella*
(foto: Jan de Quaasteniet).

Figuur 10. *Biflustra grandicella* op 5 februari 2018
(foto: Mariska van Dam).

Hans had deze exoot zelf ook al waargenomen, samen met Nanda van den Berg en Mariska van Dam, bij extreem laagwater op 13-02-17 [zie De Strandvlo 37(1): 7-17 voor een uitgebreide beschrijving]. Mariska van Dam bezoekt deze plaats geregeld en maakte ook op 7-12-2017 en 5-2-2018 (fig. 10) fraaie foto's. De eerste melding van deze nieuwe soort voor Europa kwam echter van Erik Speksnijder, die een foto plaatste op waarnemingen.nl op 11-12-16 met de vraag wat dit kon zijn.

GEWERVELDEN

Het eikapselseizoen is in december weer begonnen blijktens het aantal waarnemingen dat binnenkomt, en er zitten gelijk weer bijzondere soorten tussen. De eerste melding was van Trudy Kühne, die op 12-12, met de strandwachtgroep van Petten, een kapsel vond van de blonde rog *Raja brachyura*.

Later kreeg ik van Wilbert Kerkhof een lijstje van zijn waarnemingen in december. Zo was hij op 11-12 op Texel en vond op 'de Hors' ook een eikapsel van *Raja brachyura* samen met 15x stekelrog *Raja clavata*, 1x gevlekte rog *Raja montagui*, 1x sterrog *Amblyraja radiata* en 2x hondshaai *Scyliorhinus canicula*. Van deze laatste soort vond hij op 15-12 een flink aantal losse exemplaren bij Hargen aan Zee, maar ook een tros van 21 stuks. Op 23-12 was hij tussen Julianadorp en Huisduinen op het strand en verzamelde daar maar liefst zes soorten eikapsels: 17x *Scyliorhinus canicula*, 23x *Raja clavata*, 5x *Raja montagui*, 1x *Raja brachyura*, 1x *Amblyraja radiata* en 1x kleinoogrog *Raja microocellata*. Op 26-12 lagen er bij Groet 20x *Scyliorhinus canicula*, 12x *Raja clavata* en 2x *Raja montagui*.

Maar in december spoelden er niet alleen eikapsels aan. Peter Huwae maakte me attent op het aanspoelen van maanvissen *Mola mola*. Op 18-12 spoelden er twee aan, 1x bij Noordwijk ($\pm$ 70 cm) en 1x bij Scheveningen. En op 22-12 lag er een exemplaar bij Wassenaar op het strand. Alle dieren zijn meegenomen voor onderzoek.

Boet van Heugten was op 28-12 bij Bergen aan Zee om op garnalen *Crangon crangon* te vissen. Hij ving ook wat kleine haringachtigen, grondeltjes, platvisjes en kleine zeenaalden *Syngnathus rostellatus*. Maar de meest interessante vangst was toch wel die van een driedradige meun *Gaidropsarus vulgaris* van $\pm$ 20 cm. Deze soort staat maar één keer eerder in het CS met een melding van Joop Verkuil, die er twee ving tijdens een korexcursie op 07-12-08 bij Katwijk.

e-mailadres van de CS-man: rien-tien@ziggo.nl